

Ментух Наталія Феліксісмівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права та судочинства
юридичного факультету
Західноукраїнський національний університет*

Mentukh Nataliya

*PhD in Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Administrative Law and Judiciary
Faculty of Law
Western Ukrainian National University
ORCID: 0000-0002-1016-7635*

DOI: 10.25313/2520-2308-2024-1-9604

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ФУНКЦІЇ PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP: CONCEPTS, SIGNS, FUNCTIONS

Анотація. Вступ. У статті на основі аналізу теоретичних засад пропонується систематизувати та узагальнити наукові підходи щодо визначення поняття державно-приватного партнерства, виокремити його ознаки та виділити основні функції.

Зазначено, що більшість дослідників, які працюють над вивченням питань державно-приватного партнерства, схильні висувати розрізнені точки зору щодо вироблення поняття державно-приватного партнерства, в тому числі і на його прикладну складову.

Мета. Мета дослідження полягає у систематизації та узагальненні на основі аналізу теоретичних засад наукових підходів щодо визначення поняття державно-приватного партнерства, виокремлення його ознак та виділення основних функцій.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення державно-приватного партнерства; 2) наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів з питань державно-приватного партнерства.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: аналізу та синтезу (для дослідження поняття державно-приватного партнерства), структурно-функціональний метод (для виокремлення ознак та функцій державно-приватного партнерства), метод синтезу (формулювання висновків).

Результати. Проаналізовано наукові твердження щодо поняття «державно-приватне партнерство», а також норми чинного законодавства.

На основі аналізу наукових позицій як національних, так і зарубіжних вчених, автором статті зазначено, що під державно-приватним партнерством слід розуміти систему співробітництва держави та бізнесу, який створюється на довготривалій та взаємовигідній основі та утворюється шляхом синтезу матеріальних та нематеріальних ресурсів суспільства та приватного сектору з метою підвищення якісного рівня життя суспільства.

Подано визначення державно-приватного партнерства та виокремлено основні ознаки державно-приватного партнерства. Також виділено та проаналізовано основні функції державно-приватного партнерства.

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на розгляді визначення поняття та основних форм державно-приватного партнерства, визначенні їх змісту. Це надасть змогу зробити висновки щодо визначення основних умов успішної підготовки та реалізації різноманітних форм державно-приватного партнерства, що сприяють підвищенню їх результативності, ефективності та сприйняття суспільством.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, державний партнер, приватний партнер, орган державної влади, партнерство.

Summary. Introduction. In the article, based on the analysis of theoretical foundations, it is proposed to systematize and generalize scientific approaches to defining the concept of public-private partnership, to single out its features and highlight the main functions.

It is noted that the majority of researchers working on the study of public-private partnership issues tend to put forward different points of view regarding the development of the concept of public-private partnership, including its applied component.

Purpose. The purpose of the study is systematization and generalization based on the analysis of the theoretical foundations of scientific approaches to defining the concept of public-private partnership, identifying its features and highlighting the main functions.

Materials and methods. The research materials are: 1) regulatory and legal provision of public-private partnership; 2) scientific works of domestic and foreign authors on issues of public-private partnership.

In the process of carrying out the research, the following scientific methods were used: analysis and synthesis (to study the concept of public-private partnership), structural-functional method (to distinguish the features and functions of public-private partnership), synthesis method (formulation of conclusions).

Results. Scientific statements regarding the concept of «public-private partnership», as well as the norms of the current legislation, have been analyzed.

Based on the analysis of the scientific positions of both national and foreign scientists, the author of the article states that public-private partnership should be understood as a system of cooperation between the state and business, which is created on a long-term and mutually beneficial basis and is formed through the synthesis of material and immaterial resources of society and the private sector in order to increase the quality of life of society.

The definition of public-private partnership is presented and the main features of public-private partnership are highlighted. The main functions of public-private partnership are also highlighted and analyzed.

Discussion. In further scientific research, it is proposed to focus attention on the consideration of the definition of the concept and basic forms of public-private partnership, determining their content. This will make it possible to draw conclusions regarding the definition of the main conditions for successful preparation and implementation of various forms of public-private partnership, which contribute to increasing their effectiveness, efficiency and perception by society.

Key words: public-private partnership, state partner, private partner, state authority, partnership.

Постановка проблеми. Здійснення радикальної економічної реформи та формування інноваційної соціально-орієнтованої економіки в Україні все гостріше ставлять питання про необхідність більш тісної взаємодії держави та бізнесу. Методи, конкретні форми та характер цієї взаємодії, визначають рівень розвитку ринкових відносин.

Держава як регулятор, як і раніше, зберігає відповідальність за виконання соціально-значущих функцій, відмінність полягає лише в тому, що зростає роль приватного сектора — джерела інноваційного розвитку економіки. В останні десятиліття в економіках ряду розвинених країн та країн, що розвиваються, складається зовсім особлива якість взаємодії держави і бізнесу — застосування принципів та механізмів державно-приватного партнерства на різних рівнях господарювання.

Необхідність державно-приватного партнерства впливає з його взаємовигідності, результативності для обох сторін взаємодії: держава отримує додаткові можливості для вирішення своїх специфічних завдань, пов'язаних з раціоналізацією структури суспільного відтворення та запобіганню соціальним напруженням, а бізнес — сприятливі умови господарювання та гарантії отримання прибутку.

Тобто, державно-приватне партнерство є тією основною ланкою, що зв'язує інтереси держави, бізнесу та суспільства, дозволивши реалізувати суспільнозначущі проекти, у тому числі формування інноваційної моделі розвитку економіки. Проте, сьогодні не вироблено чіткого загальноновизнаного розуміння у визначенні поняття

державно-приватного партнерства. У зв'язку з цим актуалізується проблема визначення сутності державно-приватного партнерства, виокремлення його основних ознак та виділення функцій.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Питання визначення поняття та ознак державно-приватного партнерства, дослідження особливостей державно-приватного партнерства вивчали як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники.

Питання щодо виникнення та передумов розвитку державно-приватного партнерства досліджували такі зарубіжні вчені як П. Розенау [2], М. Й. Гедз [3], Е. Р. Єскомб [4], Г. Ецковіц [6].

Серед дослідників, які працювали над вивченням поняття державно-приватного партнерства та праці яких лягли в основу написання даної статті можна виділити: Ю. С. Залознова, І. П. Петрова та Н. В. Трушкіна [7] і Д. С. Бондаренко [8]; Р. Б. Поляков [10]; Г. М. Розум [13] та ін.

Питання щодо визначення ознак державно-приватного партнерства вивчали такі вчені, як І. С. Біла та Н. В. Петришина [20], Т. Губанова [21], І. П. Дубок [22], а питань, що стосуються функцій Д. В. Крилов [23], О. Ф. Овсянюк-Бердадіна [24]. Водночас слід зазначити, що у вітчизняній юридичній науці питання змісту поняття державно-приватного партнерства, виокремлення його ознак та функцій належним чином не досліджувалися.

Мета статті. На основі аналізу теоретичних засад систематизувати та узагальнити наукові підходи щодо визначення поняття державно-приватного партнерства, виокремити його ознаки та виділити основні функції.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення державно-приватного партнерства; 2) наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів з питань державно-приватного партнерства.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: аналізу та синтезу (для дослідження поняття державно-приватного партнерства), структурно-функціональний метод (для виокремлення ознак та функцій державно-приватного партнерства), метод синтезу (формулювання висновків).

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день, поняття державно-приватне партнерство (ДПП) завойовує все більшу поширеність та розголос як у зарубіжній, так і у національній господарській практиці. Цей інструмент виступає як один з форм ефективної взаємодії публічного партнера та приватних інвесторів з метою вирішення різних інфраструктурних та соціальних проблем. ДПП є процесом формування та залучення в економіку як економічних, фінансових, так і інтелектуальних ресурсів. Таке явище як державно-приватне партнерство розглядається як чинник, що має великий потенціал розвитку на території України і спроможний сприятливо вплинути на становлення сучасної, інноваційної, а найважливіше соціально-орієнтованої економіки.

В.Л. Качурінер зауважує, що незважаючи на те, що більшість країн світу вже давно використовують державно-приватне партнерство і доводять свою ефективність, але для України даний інструмент являється новим явищем. Враховуючи поєднання ресурсів партнерів, розподіл ризику та прибутку від реалізації проекту механізм державно-приватного партнерства виявився ефективним [1, с. 81].

Варто відзначити, що більшість дослідників, які працюють над вивченням питань державно-приватного партнерства, схильні висувати розрізнені точки зору щодо вироблення поняття державно-приватного партнерства, в тому числі і на його прикладну складову.

Так, у сучасних умовах в науковій літературі існують різноманітні точки зору щодо визначення поняття державно-приватного партнерства (ДПП).

Враховуючи той факт, що державно-приватне партнерство є відносно новим явищем у світовій економіці, що відображає процеси розширення та ускладнення форм взаємодії держави та бізнесу, саме тому на сьогоднішній день, як у науці, так і на практиці немає однозначного підходу до поняття державно-приватного партнерства.

Дослідження американського професора П. Розенау ґрунтуються на тому, що державно-приватне партнерство виникло як юридична форма кооперації, яка може запобігти провалам як ринку, так і держави, і поєднати кращі якості обох сторін

таким чином, що вийде синергетичний позитивний ефект [2, с. 157].

В свою чергу, М.Й. Гедз у своїй роботі зазначає, що спочатку термін «державно-приватне партнерство» з'явився у США у зв'язку з впровадженням спільного фінансування освітніх програм з державного та приватного секторів, а згодом, у 1950-х рр., — для такого ж фінансування комунальних послуг [3]. Однак, як відзначає Е.Р. Єскомб більш широкого контексту даний термін набуває у 1960-х рр. для позначення співпраці партнерів із державного та приватного секторів у процесі оновлення міст, розвитку інфраструктури територій та надання соціальних послуг [4].

На думку К.В. Павлюк та С.М. Павлюк, тлумачення поняття державно-приватного партнерства включає конструктивну взаємодію держави, громадянських інститутів, приватного сектору в політичній, економічній, гуманітарній, соціальній та інших сферах суспільної діяльності [5, с. 11].

Англійський учений Г. Ецковіц акцентує увагу на дослідженні питань формування нового інституціонального середовища як передумови мотивації приватного сектора до участі в державно-приватному партнерстві [6, с. 57].

Слід зауважити, що окремі дослідники визначають державно-приватне партнерство як співробітництво.

Так, Ю.С. Залознова, І.П. Петрова та Н.В. Трушкіна, поняття «державно-приватне партнерство» визначають як довгострокове взаємовигідне співробітництво приватного сектору та держави, яке засноване на об'єднанні компетенцій, ресурсів, розподілі ризиків й дотриманні економічних інтересів партнерів. Це надає приватному партнеру додаткові можливості для одержання гарантованого прибутку і підвищення конкурентоспроможності, а державі — для реалізації соціально-економічної політики, підвищення ефективності діяльності, виконання своїх завдань, надання послуг із метою задоволення суспільних потреб [7, с. 96].

Подібне твердження підтримує і Д.С. Бондаренко, який розглядає поняття «державно-приватне партнерство» як «комплексний адміністративно-правовий механізм співробітництва суб'єкта публічної адміністрації (державних органів та органів місцевого самоврядування) з приватними партнерами (юридичними особами, за винятком державних та комунальних підприємств, та фізичними особами-підприємцями) в публічних інтересах, що характеризується довгостроковою, поліструктурною функціонально-цільовою консолідацією фінансових, майнових, організаційно-управлінських та інших матеріальних і нематеріальних ресурсів публічного і приватного партнера, розмежуванням відповідальності між партнерами, в тому числі з управління ризиками, метою яко-

го є досягнення коопераційного, синергетично-системного соціально-економічного ефекту у вигляді створення, модернізації, обслуговування, експлуатації публічних сервісно-інфраструктурних об'єктів чи надання публічних послуг» [8, с. 67].

Також, Д. Будаус, державно-приватне партнерство визначає як довгострокове співробітництво державних установ, які виконують суспільні завдання, і приватних підприємств, при якому кожний з партнерів привносить свої наявні ресурси, щоб досягати спільних і окремих цілей [9].

Окрім того, Р. Б. Поляков пропонує визначати державно-приватне партнерство як «вид довгострокової договірної співпраці між державою чи державними установами і приватною особою, яка пов'язана з наданням державних послуг приватною особою, водночас ризики діляться між двома сторонами» [10, с. 183–184].

Однак, Р. Нормент у своїй роботі зазначає, що державно-приватне партнерство — це контрактна угода між державною структурою будь-якого рівня та організацією приватного сектору. За допомогою цієї угоди навички та активи кожного сектора взаємодоповнюються з метою створення послуг чи об'єктів громадського використання. На додаток до спільного використання ресурсів, кожна сторона поділяє потенційні ризики та вигоди. Тобто, в рамках державно-приватного партнерства використовуються найкращі якості та активи кожного партнера на користь проекту [11]. Хоча, як зауважують Д. Лік та Роджер Е. Хемлін, проекти державно-приватного партнерства стикаються з певними проблемами. Фінансування проектів принаймні частково приватним шляхом потребує перевірки того, що проект придатний для фінансування. Для вирішення всіх цих додаткових факторів потрібен час і терпіння [12, с. 195].

На думку Г. М. Розум, державно-приватне партнерство є «інституційний та організаційний альянс між державою і бізнесом з метою реалізації суспільно значущих проектів і програм в широкому спектрі галузей промисловості та в інноваційній сфері» [13, с. 91].

Проте, Г. Знаменський у своїй роботі акцентує увагу на необхідності розглядати державно-приватне партнерство як нетрадиційний спосіб організації відносин між державою та бізнесом з метою реалізації проектів у багатьох сферах економіки. На думку автора, поняття державно-приватне партнерство (публічно-приватне партнерство) доцільно розглядати як узагальнюючі поняття для різноманітних конкретних форм партнерства [14, с. 7].

В свою чергу, О. М. Вінник у своїй роботі відзначає, що державно-приватне партнерство являється таким, що обумовлено суспільними потребами через неспроможність держави (АРК, територіальної громади) реалізувати самостійно

(без залучення приватних партнерів) складні та/або довгострокові проекти через відсутність необхідних коштів та інших ресурсів (досвіду, кваліфікованого персоналу, новітніх технологій тощо), а не будь-яка співпраця держави і приватного бізнесу [15, с. 117].

Отож, в ході розгляду наукових позицій, ми поділяємо думку Н. Б. Мігай про те, що поняття державно-приватного партнерства у науковій літературі дослідники тлумачать по-різному: як форму співробітництва, як систему відносин держави і бізнесу, як альянс, як конкретні проекти між державними та приватними партнерами, як соціальний інститут, як особливий механізм, як форму ринкової взаємодії тощо. Тобто різноманітні підходи щодо сутності поняття державно-приватного партнерства свідчать про різні аспекти даного явища [16, с. 57].

Існує багато різних визначень державно-приватного партнерства, але, як зауважує Дж. Делмон, найбільш загальне з них дає Світовий банк: «ДПП — це угода між публічною та приватною сторонами щодо виробництва та надання інфраструктурних послуг, які укладаються з метою залучення додаткових інвестицій та, що ще важливіше, як підвищення ефективності бюджетного фінансування» [17, с. 7].

Узагальнюючи вище наведене, можна зазначити, що усі ці підходи висвітлюють різні аспекти державно-приватного партнерства, а тому лише їх поєднання може дати цілісне розуміння цього явища.

Варто також зазначити, що визначення поняття державно-приватного партнерства закріплено і в Законі України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07. 2010 р. № 2404-VI, відповідно до якого «державно-приватне партнерство тлумачиться як співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів, які на підставі Закону України «Про управління об'єктами державної власності» здійснюють управління об'єктами державної власності, органів місцевого самоврядування, Національною академією наук України, національних галузевих академій наук (державних партнерів) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами, та відповідає ознакам державно-приватного партнерства, визначеним цим Законом» [18].

Державно-приватне партнерство, як зауважує А. В. Домбровська, є інструментом державної економічної, зокрема бюджетної політики, який для будівництва та переобладнання об'єктів інфраструктури все частіше застосовується розвинутими країнами. Основна мета державно-приватного

партнерства полягає у залученні приватного сектора та його ресурсів шляхом різного роду стимулювання для участі в реалізації соціально значущих проектів [19, с. 106].

Проаналізувавши різні думки національних та зарубіжних вчених, під державно-приватним партнерством вбачаємо за доцільне розуміти систему співробітництва держави та бізнесу, яка створюється на довготривалій та взаємовигідній основі та утворюється шляхом синтезу матеріальних та нематеріальних ресурсів суспільства та приватного сектору з метою підвищення якісного рівня життя суспільства.

Що стосується ознак державно-приватного партнерства, то І.С. Біла та Н.В. Петришина у своїй роботі до характерних ознак державно-приватного партнерства відносять наступні: державно-приватне партнерство має чітко виражену публічну, суспільну спрямованість; взаємодія сторін має рівноправний характер та довгострокову перспективу і закріплюється на юридичній, офіційній основі; сторонами державно-приватного партнерства є держава в особі органів державної або муніципальної влади і приватний бізнес в особі виконавця і постачальника ресурсів; мета такого партнерства полягає у реалізації суспільно важливих проектів та програм в масштабах всієї країни або ж окремо взятого регіону; їх ресурси та внески об'єднуються у процесі співпраці сторін; у наперед визначених пропорціях розподіляються між сторонами фінансові ризики та затрати, а також досягнуті результати; внесення приватним партнером інвестицій в об'єкти партнерства із джерел, не заборонених законодавством; забезпечення вищих техніко-економічних показників ефективності діяльності, ніж у разі здійснення такої діяльності державним партнером без залучення приватного партнера; спрямованість на реалізацію спільних завдань та інтересів держави та підприємницького сектору; поєднання для досягнення спільної мети ресурсів державного та підприємницького секторів [20, с. 37].

Законодавством до ознак державно-приватного партнерства, як відзначає Т.Губанова, віднесено такі: передача у процесі здійснення державно-приватного партнерства приватному партнеру частини ризиків; надання прав управління (експлуатації, користування) об'єктом партнерства або придбання, створення (реконструкція, будівництво, модернізація) об'єкта державно-приватного партнерства з подальшим управлінням (експлуатацією, користуванням), за умови прийняття та виконання приватним партнером інвестиційних зобов'язань відповідно до договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства; внесення приватним партнером інвестицій в об'єкти партнерства із джерел, не заборонених законодавством; довготривалість відносин (від 5 до 50 років) [21, с. 221–222].

Крім ознак державно-приватного партнерства, визначених на законодавчому рівні, І.П. Дубок у своїй роботі пропонує додати ще кілька ознак, які відрізняють проекти в рамках державно-приватного партнерства від інших форм відносин держави і приватного бізнесу, а саме: реалізація проекту на конкурентній основі, коли для відбору приватного партнера проводиться конкурс; розподілення відповідальності між державним та приватним партнерами, коли державний партнер зосереджує увагу на визначенні цілей, цінovій політиці, якості послуг, моніторингу виконання проектів, тобто виконує регулюючу та координуючу функцію, а приватний безпосередньо реалізує проект; реалізація проектів, які мають важливе суспільне значення [22, с. 145].

Тобто, ключовими особливостями державно-приватного партнерства є: довготривалість забезпечення та надання послуг; передача ризиків, що виникають при реалізації проекту держави приватному сектору; широкий спектр форм довгострокових контрактів, які укладаються юридичними особами з державними та місцевими органами.

Функціями державно-приватного партнерства, як зазначає у своїй роботі Д.В. Крилов, є такі: розподільна, координуюча, регулююча, стимулююча, інноваційна, функція підтримки суспільних інтересів та функція розвитку суспільної (публічної) власності [23].

В свою чергу, О.Ф. Овсянюк-Бердадіна зазначає, що в Україні на кожному етапі становлення ринкової економіки перелік функцій регулювання відносин державно-приватного партнерства закріплюються в програмних документах уряду та уточнюються в залежності від характеру розвитку тих чи інших економічних та соціальних процесів. До таких функцій авторка відносить наступні: координаційні, цільові, стимулюючі, регулюючі, соціальні, контрольні [24, с. 15].

Таким чином, до функцій державно-приватного партнерства вважаємо за доцільне віднести наступні: 1) *соціальна функція*, яка полягає у досягненні соціальних цілей, створенні суспільних благ, соціально-економічному розвитку регіонів та держави загалом; 2) *фінансово-інвестиційна функція*, яка полягає в активізації інвестиційного процесу (залучення інвестицій у проблемні регіони і галузі) та вкладенні фінансових ресурсів у соціально-значущі напрями; 3) *координаційна функція*, яка полягає в узгодженні соціальних та економічних інтересів партнерів, взаємодії їхніх зусиль, можливості використовувати досвід, навички та професіоналізм приватного партнера, а також можливості публічного партнера; 4) *інтеграційна функція*, яка полягає в об'єднанні фінансових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів кожної сторони партнерства зокрема; 5) *оптимізаційна функція*, яка полягає у прискореній модернізації інфраструктури,

підвищенні рівня доступності та якості об'єктів державно-приватного партнерства; 6) *розподільча*, яка полягає у розподілі відповідальності, ризиків, прав та обов'язків сторін; 7) *інноваційна функція*, яка полягає у створенні сприятливого середовища для інновацій, запровадженні передових технологій.

У сучасних умовах роль державно-приватного партнерства досить різноманітна і в основному зумовлена поєднанням функцій держави (публічного партнера) та бізнесу (приватного партнера). Необхідно враховувати також позитивні та негативні ефекти партнерства для кожного з учасників та намагатися визначити труднощі, які можуть виникнути в результаті взаємодії у формі державно-приватного партнерства на різних етапах реалізації проекту, так як тільки правильно організований проект спроможний дати той результат, який зможе задовольнити кожну із сторін співробітництва.

Засади успішності концепції державно-приватного партнерства полягають в тому, що і державний, і приватний сектори мають свої власні особливості та переваги, що створює можливість більш ефективно діяти та досягати кращих результатів саме в тих сферах, де особливо помітні недоліки ринку чи неефективність публічного управління.

З цією метою погоджуємось із твердженням А.М. Апарова та А.В. Яценко про «необхідність забезпечити вдосконалення нормативно-правової бази регулювання відносин державно-приватного партнерства, яка б відповідала сучасним реаліям та європейському передовому досвіду» [25, с. 32].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, державно-приватне партнерство — це юридично закріплена, організаційно побудована система відносин між державним (органи державної влади, органи місцевого самоврядування) та приватним партнером (приватні компанії, бізнес) на основі об'єднаних інвестицій з реалізації спільних проектів на взаємовигідних умовах, розподілі відповідальності та ризиків учасників, які здійснюються з метою підвищення ефективності народного господарства країни, доступності і якості надання публічних послуг.

На основі аналізу теоретичних засад можна узагальнити та виокремити основні ознаки державно-приватного партнерства, а саме: сторонами державно-приватного партнерства є держава, приватний бізнес та суспільство, інтереси якого представляють державні органи; взаємодія сторін державно-приватного партнерства повинна бути закріплена на офіційній, юридичній основі (договори, угоди, контракти тощо); взаємодія даних сторін повинна носити партнерський, рівноправний характер (обов'язкове дотримання паритету, балансу обопільних інтересів); розподілення ризиків та обов'язків у процесі здійснення державно-приватного партнерства; сторони повинні мати спільні цілі та чітко визначений суспільний (публічний) інтерес; державно-приватне партнерство має чітко виражену публічну, суспільну спрямованість; у процесі реалізації проектів на основі державно-приватного партнерства консолідуються, об'єднуються активи (ресурси та вклади) сторін; фінансові ризики та витрати, а також досягнуті результати в процесі реалізації державно-приватного партнерства розподіляються між сторонами пропорційно згідно взаємних домовленостей, зафіксованих у відповідних договорах, угодах, контрактах тощо; об'єднання не лише спільних ресурсів, але й своїх зусиль задля втілення спільної мети, яка ґрунтується на базі суспільних інтересів.

В нашій державі існує великий потенціал застосування державно-приватного партнерства у низці капіталомістких галузях економіки, у різних сферах господарювання, а також сфери малого та середнього бізнесу. Накопичена світовим досвідом найбагатша різноманітність концептуальних підходів, форм, методів і конкретних механізмів державно-приватного партнерства цілком може бути використана не лише при вирішенні низки важливих завдань сучасної економічної політики, але й матиме позитивне значення для повоєнної відбудови України.

Напрями подальших наукових досліджень мають охоплювати питання визначення поняття та основних форм державно-приватного партнерства, визначенні їх змісту.

Література

1. Качурінер В.Л. Міжнародний досвід запровадження державно-приватного партнерства у сфері сільського господарства. *Право і суспільство*. 2022. № 5. С. 80–85. URL: <http://tinyurl.com/mtt8kkk5> (дата звернення: 20.12.2023).
2. Rosenau P. *Public-Private policy partnerships*. Cambridge, MA: MIT press. 2000. 256 p.
3. Гедз М.Й. Державно-приватне партнерство як механізм активізації модернізаційних процесів в Україні. *Ефективна економіка*. 2011. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_10_51 (дата звернення: 20.12.2023).
4. Yescombe E.R. *Public-Private Partnerships: Principles of Policy and Finance*. London: Yescombe Consulting Ltd. 2007. 368 p.

5. Павлюк К.В., Павлюк С.М. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2010. Вип. 17. С. 10–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2010_17_4 (дата звернення: 20.12.2023).
6. Etzkowitz H. The triple helix: university-industrygovernment innovation in action. New York; London: Routledge. 2008. 164 p.
7. Залознова Ю.С., Петрова І.П., Трушкіна Н.В. Визначення змісту поняття «державно-приватне партнерство»: теоретичні засади. *Економіка та суспільство*. 2016. № 5. С. 92–98. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/5_ukr/16.pdf (дата звернення: 20.12.2023).
8. Бондаренко Д.С. Визначення поняття «державно-приватне партнерство» в сучасній правовій доктрині та його нормативне закріплення в законодавстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 1. С. 64–68. URL: http://lsej.org.ua/1_2014/20.pdf (дата звернення: 21.12.2023).
9. Budaus D. Public Private Partnership as innovative-organisation form. Dietrich Budaus. Heidelberg. 1998.
10. Поляков Р.Б. Поняття та функції державно-приватного партнерства. *Актуальні проблеми держави і права*: зб. наук. пр. Вип. 86. редкол.: Г.І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса : Гельветика. 2020. С. 182–189.
11. Norment R. Fundamentals of Public-Private Partnerships (PPPs). The National Council for Public — Private Partnerships. 2007. *NCPSP: official site*. URL: https://www.transit.dot.gov/sites/fta.dot.gov/files/docs/norment_-_fta_2008.pdf (дата звернення: 21.12.2023).
12. Lick D., Hamlin R.E. Public-Private Partnerships for Promotion of Cross-Border Trade and Transportation. *Canada-United States Law Journal*. 2012. Vol. 37, No. 1. P. 171–206. URL: <https://scholarlycommons.law.case.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2536&context=cuslj> (дата звернення: 21.12.2023).
13. Розум Г.М. Державно-приватне партнерство як ефективний інструмент реалізації інноваційної політики регіонів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 20. С. 90–92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_20_20 (дата звернення: 21.12.2023).
14. Знаменський Г. Державно-приватне партнерство: український варіант. *Юридичний вісник України*. 2009. № 39. С. 7.
15. Вінник О.М. Управління державно-приватним партнерством при використанні його акціонерної форми. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 2. С. 112–120.
16. Мігай Н.Б. Державно-приватне партнерство у сфері інноваційної діяльності: закордонний досвід та вітчизняні реалії. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Том 31 (70), № 1. С. 52–59.
17. Delmon J. Private Sector Investment in Infrastructure: Project Finance, PPP Projects and Risk. *The World Bank and Kluwer Law International*. 2009. P. 7.
18. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 року № 2404-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. Ст. 524.
19. Домбровська А.В. Принципи державно-приватного партнерства як віддзеркалення його сутності. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 3. С. 104–106. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/523143.pdf> (дата звернення: 22.12.2023).
20. Біла І.С., Петришина Н.В. Особливості державно-приватного партнерства в сучасних умовах в Україні. *Сталий розвиток економіки*. 2012. № 2. С. 36–39.
21. Губанова Т. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки в Україні: нормативно-правова характеристика. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 220–224. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/6/41.pdf> (дата звернення: 22.12.2023).
22. Дубок І.П. Сутність та особливості державно-приватного партнерства. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2014. № 2. С. 139–149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadu_2014_2_14 (дата звернення: 22.12.2023).
23. Крилов Д.В. Концептуальні основи державно-приватного партнерства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 4. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-4-03-03/2022-4-03-03> (дата звернення: 22.12.2023).
24. Овсянюк-Бердадіна О.Ф. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Механізм державно-приватного партнерства». Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 60 с. URL: [http://dspace.wnu.edu.ua/bitstream/316497/24020/1/НМК%20МДПП%20\(1\).pdf](http://dspace.wnu.edu.ua/bitstream/316497/24020/1/НМК%20МДПП%20(1).pdf) (дата звернення: 22.12.2023).
25. Апаров А.М., Яценко А.В. Державно-приватне партнерство як особлива правова форма співпраці держави з приватним бізнесом. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Науковий журнал. Серія: Юридичні науки*. 2015. № 4 (81). С. 27–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2015_4_4 (дата звернення: 22.12.2023).

References

1. Kachuriner, V.L. (2022). Mizhnarodnyy dosvid zaprovadzheniya derzhavno-pryvatnoho partnerstva u sferi silskoho hospodarstva [International experience of introducing public-private partnership in the field of agriculture]. *Pravo i suspilstvo — Law and society*, 5, 80–85. Retrieved from <http://tinyurl.com/mtt8kkk5> [in Ukrainian].

2. Rosenau, P. (2000). *Public-Private policy partnerships*. Cambridge, MA: MIT press.
3. Hedz, M. Y. (2011). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak mekhanizm aktyvizatsiyi modernizatsiynykh protsesiv v Ukrayini [Public-private partnership as a mechanism for activating modernization processes in Ukraine]. *Efektivna ekonomika — Efficient economy*, 10. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_10_51 [in Ukrainian].
4. Yescombe, E. R. (2007). *Public-Private Partnerships: Principles of Policy and Finance*. London: Yescombe Consulting Ltd.
5. Pavlyuk, K. V., & Pavlyuk, S. M. (2010). Sutnist i rol derzhavno-pryvatnoho partnerstva v sotsialno-ekonomichnomu rozvytku derzhavy [The essence and role of public-private partnership in the socio-economic development of the state]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky — Scientific works of the Kirovohrad National Technical University. Economic sciences*, 17, 10–19. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2010_17_4 [in Ukrainian].
6. Etzkowitz, H. (2008). *The triple helix: university-industrygovernment innovation in action*. New York; London: Routledge.
7. Zaloznova, Yu. S., Petrova, I. P., & Trushkina, N. V. (2016). Vyznachennya zmistu ponyattya “derzhavno-pryvatne partnerstvo”: teoretychni zasady [Definition of the concept of “public-private partnership”: theoretical foundations]. *Ekonomika ta suspilstvo — Economy and society*, 5, 92–98. Retrieved from http://www.economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/16.pdf [in Ukrainian].
8. Bondarenko, D. S. (2014). Vyznachennya ponyattya “derzhavno-pryvatne partnerstvo” v suchasniy pravoviy doktryni ta yoho normatyvne zakriplennya v zakonodavstvi Ukrayiny [Definition of the concept of “public-private partnership” in modern legal doctrine and its normative consolidation in the legislation of Ukraine]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal — Legal scientific electronic journal*, 1, 64–68. Retrieved from http://lsej.org.ua/1_2014/20.pdf [in Ukrainian].
9. Budaus, D. (1998). *Public Private Partnership as innovative-organisation form*. Dietrich Budaus. Heidelberg.
10. Polyakov, R. B. (2020). Ponyattya ta funktsiyi derzhavno-pryvatnoho partnerstva [Concept and functions of public-private partnership]. *Aktualni problemy derzhavy i prava: zb. nauk. pr.*, 86. Odesa: Helvetyka, 182–189 [in Ukrainian].
11. Norment, R. (2007). *Fundamentals of Public-Private Partnerships (PPPs)*. The National Council for Public — Private Partnerships. *NCPFP: official site*. Retrieved from https://www.transit.dot.gov/sites/fta.dot.gov/files/docs/norment_-_fta_2008.pdf.
12. Lick D., & Hamlin, R. E. (2012). *Public-Private Partnerships for Promotion of Cross-Border Trade and Transportation*. *Canada-United States Law Journal*, 37 (1), 171–206. Retrieved from <https://scholarlycommons.law.case.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2536&context=cuslj>.
13. Rozum, H. M. (2017). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak efektyvnyy instrument realizatsiyi innovatsiynoyi polityky rehioniv [Public-private partnership as an effective tool for the implementation of the innovation policy of the regions]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid — The mind of H.M. Investments: practice and experience*, 20, 90–92. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_20_20 [in Ukrainian].
14. Znamensky, H. (2009). Derzhavno-pryvatne partnerstvo: ukrayinskyy variant [Public-private partnership: the Ukrainian version]. *Yurydychnyy visnyk Ukrayiny — Legal Bulletin of Ukraine*, 39, 7 [in Ukrainian].
15. Vinnyk, O. M. (2010). Upravlinnya derzhavno-pryvatnym partnerstvom pry vykorystanni yoho aktsionernoyi formy [Management of public-private partnership when using its joint-stock form]. *Visnyk Akademiyyi pravovykh nauk Ukrayiny — Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 2, 112–120 [in Ukrainian].
16. Mihay, N. B. (2020). Derzhavno-pryvatne partnerstvo u sferi innovatsiynoyi diyalnosti: zakordonnyy dosvid ta vitchyznyani realiyi [Public-private partnership in the field of innovative activity: foreign experience and domestic realities]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnya — Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi. Series: Economics and management*, 31 (70), 1, 52–59 [in Ukrainian].
17. Delmon, J. (2009). *Private Sector Investment in Infrastructure: Project Finance, PPP Projects and Risk*. *The World Bank and Kluwer Law International*.
18. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo [On public-private partnership]: Zakon Ukrayiny vid 1 lypnya 2010 roku № 2404-VI. (2010). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [in Ukrainian].
19. Dombrovska, A. V. (2016). Pryntsypy derzhavno-pryvatnoho partnerstva yak viddzerkalennya yoho sutnosti [Principles of public-private partnership as a reflection of its essence]. *Porivnyalno-analitychne pravo — Comparative and analytical law*, 3, 104–106. Retrieved from <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewById/523143.pdf> [in Ukrainian].
20. Bila, I. S., & Petryshyna, N. V. (2012). Osoblyvosti derzhavno-pryvatnoho partnerstva v suchasnykh umovakh v Ukrayini [Peculiarities of public-private partnership in modern conditions in Ukraine]. *Stalyy rozvytok ekonomiky — Sustainable economic development*, 2, 36–39 [in Ukrainian].
21. Hubanova, T. (2019). Derzhavno-pryvatne partnerstvo u sferi osvity i nauky v Ukrayini: normatyvno-pravova kharakterystyka [Public-private partnership in the sphere of education and science in Ukraine: regulatory and legal

characteristics]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo — Entrepreneurship, economy and law*, 6, 220–224. Retrieved from <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/6/41.pdf> [in Ukrainian].

22. Dubok, I. P. (2014). Sutnist ta osoblyvosti derzhavno-pryvatnoho partnerstva [The essence and features of public-private partnership]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoyi akademiiy derzhavnoho upravlinnya pry Prezydentovi Ukrainy — Collection of scientific works of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 2, 139–149. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadu_2014_2_14 [in Ukrainian].

23. Krylov, D. V. (2022). Kontseptualni osnovy derzhavno-pryvatnoho partnerstva [Conceptual foundations of public-private partnership]. *Problemy suchasnykh transformatsiy. Seriya: ekonomika ta upravlinnya — Problems of modern transformations. Series: Economics and Management*, 4. Retrieved from <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-4-03-03/2022-4-03-03> [in Ukrainian].

24. Ovsyanyuk-Berdadina, O. F. (2017). Navchalno-metodychnyy kompleks z dystsypliny “Mekhanizm derzhavno-pryvatnoho partnerstva” [Educational and methodological complex in the discipline “Mechanism of public-private partnership”]. Ternopil: TNEU. Retrieved from [http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/24020/1/HMK%20МДПП%20\(1\).pdf](http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/24020/1/HMK%20МДПП%20(1).pdf) [in Ukrainian].

25. Aparov, A. M., & Yatsenko, A. V. (2015). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak osoblyva pravova forma spiv-pratsi derzhavy z pryvatnym biznesom [Public-private partnership as a special legal form of state cooperation with private business]. *Zovnishnya torhivlya: ekonomika, finansy, pravo. Naukovyy zhurnal. Seriya: Yurydychni nauky — Public-private partnership as a special legal form of state cooperation with private business. Foreign trade: economy, finance, law. Scientific journal. Series: Legal Sciences*, 4 (81), 27–35. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2015_4_4 [in Ukrainian].